

Jacques Chirac beszéde,

amely a zsidók elfogatásának (1942. július 16. és 17.) évfordulás
megemlékezései alkalmából hangzott el 1995. július 16-án*

*Polgármester Úr,
Elnök Úr,
Nagykövet Úr,
Főrabbi Úr,
Hölgyeim és Uraim!*

Vannak egy nemzet életében események, amelyek felsebzik azt az emléket és azt a képet, amit az emberek országukról magukban ápolnak.

Ezekre a pillanatokra nehéz emlékezni, mert nem mindig találunk helyes szavakat, hogy felidézzük a borzalmat, elmondjuk azok fájdalmát, akik megélték a tragédiát. Azokét, akiknek testébe és lelkébe örökre bevésődött a könnyek és a szegény napjainak emléke.

Nehéz ezekre emlékezni azért is, mert e sötét órák örökre beszennyezik történelmünket, megsértik múltunkat és hagyományainkat. Igen, a franciák és a francia állam támogatták a megszállók bűnös örületét.

Ötvenhárom éve, 1942. július 16-án, parancsnokaik irányításával négyszázötven francia rendőr és csendőr teljesítette a nácik követeléseit.

Azon a napon hajnalban, a fővárosban és környékén közel tízezer zsidó férfit, nőt és gyermeket tartóztattak le otthonukban, majd összegyűjtötték őket a rendőrkapitányságokon.

Borzalmas jelenetek játszódtak le: szétszakadt családokat, gyermekeiktől elválasztott anyákat, aggastyánokat – némelyikük az első világháború veteránjaként Franciaországért hullatta véré – tuszkoltak be kíméletlenül a párizsi buszokba és a rendőrparancsnokság rabszállítóiba. És akadt pár rendőr, aki szemet hunyt egy-két szökés fölött.

Ezután következett a letartóztatottak számára a hosszú és fájdalmas út a pokol felé. Hányan látták viszont valaha is otthonukat? És hányan érezték abban a pillanatban, hogy elárulták őket? Miféle szorongást élhettek meg?

Franciaország, a felvilágosodás és az emberi jogok hazája, befogadó ország és menedékhely, Franciaország azon a napon elkövette a jóvátehetetlent. Adott szavát megszegve, kiszolgáltatva polgárait a hóhérokknak.

Miután a Vélodrome d' hiver nevű sportszarnokba vezették őket, az áldozatoknak – mint tudjuk – több na-

pon keresztül borzalmas körülmények között kellett várakozniuk, hogy elszállítsák őket valamelyik átmeneti táborba – Phitiviers-be vagy Beaune-la-Rolande-ba –, amelyet a vichyi hatóságok állítottak fel. Mindazonáltal ez csupán a borzalmak kezdete volt.

Kövessünk más elfogatásokat, más letartóztatásokat. Párizsban és vidéken. Hetvennégy vonat tart Auschwitz felé. Hetvenhatezer Franciaországból deportált zsidó nem tér vissza többé. Elévülhetetlen a tartozásunk velük szemben.

A Tóra minden zsidó számára feladatul állítja az emlékezést. „És megemlékezzél róla, hogy szolgálta Egyiptom földén” – mondja egy vissza-visszatérő mondat.

Ötven évvel később, hűen a törvényhez, ám a gyűlölet és a bosszú szelleme nélkül a zsidó közösség emlékezik, és vele egész Franciaország. Hogy éljen a Soá hatmillió áldozata. Hogy ilyen borzalmak meg ne ismétlődhessenek soha többé. Hogy a

* Megjelent az *Actualité Juive* 1995. július 20-i számában

holocaust vére, Samuel Pisar szavaival a „Reménység vérévé” váljk.

Amikor erőre kap a gyűlölet szelleme, emitt a fanatizmusok által serkentve, amott a félelem és a kirekesztés által táplálva. Amikor még itt is, nálunk is bizonyos csoportcskák, bizonyos kiadványok, bizonyos tanítások, bizonyos politikai pártok többé-kevésbé nyíltan rasszista és antiszemita ideológiát hirdetnek, akkor az éberség e szellemének, amely önöket élteni, amely minket éltet, minden eddiginél határozottabban kell megnyilvánulnia.

Ebben az ideológiában semmi sem jelentéktelen, semmi sem banális, és semmitől sem tekinthetünk el. A rasszista bűnök, a revizionista tézisek védelmezése, a különféle provokációk – szólásmondások, viccek – ugyanebből a forrásból merítenek.

Tovább kell adni a zsidó nép emlékezetét a szenvedésekről és a táborokról. Tanúskodni kell újra meg újra. El kell ismerni a múlt vétkeit és az állam vétkeit. Semmi ne maradjon rejtve Történelmünk baljós óráiból, ez egyszerűen az Ember eszméjének, szabadságának és méltóságának a megvédését jelenti. Harcolni kell a sötét erők ellen, cselekedni szüntelenül.

Ez a szüntelen harc éppúgy az enyém is, mint az önöké.

Legfiatalabbjaink érzékenyek mindarra, és ennek örülök, ami a Soával kapcsolatos. Tudni akarnak mindent. És velük együtt mostantól egyre több el-tökélt francia néz bátran szembe a múlttal. Franciaország, mindnyájan tudjuk, nem antiszemita ország. Az elmélkedés és emlékezés e percében a reményt akarom választani.

Arra akarok emlékezni, hogy 1942 nyara felfedte a „kollaboráció” igazi arcát – amelynek rasszista jellege az 1940-es zsidótörvények után nem volt már kétséges –, és ez lett sok honfitársunk számára az ösztönző erő, egy széles ellenállási mozgalom kezdete.

Emlékezni akarok az összes üldözött zsidó családra, melyeket sok francia család bujtatott hősieen és testvériesen a megszállók és a Milícia kegyetlen hajszája elől.

Arra szeretnék gondolni, hogy egy hónappal korábban, Bir-Hakeimnél Koenig „szabad franciái” két héten keresztül hősieen kitartottak a német és olasz hadosztályokkal szemben.

Persze voltak tévedések, vétkek, kollektív vétkek. De ugyanakkor létezik Franciaország, Franciaország hagyományaihoz és szellemiségéhez hű, igazságos és nagylelkű eszmeisége. Ez a Franciaország nem Vichyben, de akkor már hosszú ideje nem is Párizsban: Líbia homokjában létezett, illetve bárhol, ahol a „szabad franciák” küzdöttek. És Londonban, de Gaulle tábornok által megszemélyesítve. Jelen volt, egy- és oszthatatlanul, ezen franciák, az „Igazak a nemzetek között” szívében. Ők a legszörnyűbb vihar közepette, életük kockáztatásával mentették meg a Franciaországban élő zsidó közösség háromnegyedét, s ezzel életre hívták Franciaország legnemesebb tulajdonságait. A humanista értékeket, a szabadság, igazságosság és tolerancia értékeit, amelyek a francia identitást alkotják, és köteleznek a jövőre nézve.

Ezeket az értékeket, amelyek demokráciánk alapjait alkotják, Európában a szemünk láttára még most is megcsúfolják az „etnikai tisztogatás” fanatikussai. Legyünk képesek levonni a tanulságot a Történelemből. Az elfogadhatatlannal szemben állva ne fogadjuk el a passzív szemtanú vagy a cinkos szerepét. Ez az értelme annak a felhívásnak, amelyet fő partnereinkhez intéztem Londonba, Washingtonba, Bonnba. Ha úgy akarjuk, együttesen megálljt tudunk parancsolni az erőszaknak, amely lerombolja értékeinket, és amelynek egyre inkább az a kockázata, hogy egész Európa számára fenyegetéssé válik.

BERKOVITS BALÁZS FORDÍTÁSA

